

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A.Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209, el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų
ir darbo komitetui

Nr. (11.2-53)SD -

Kopija
Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai
Valstybinei darbo inspekcijai
Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai

DĖL PAVEDIMO

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – SADM) specialistai, kartu su Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos, Valstybinės darbo inspekcijos (toliau – VDI) ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos specialistais vykdydami Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio 2019 m. lapkričio 26 d. raštu Nr. S-4213 įformintą Ministro Pirmininko pavedimą išnagrinėti Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto pasiūlymus dėl svarstyto klausimo „Dėl komandiruojamų darbuotojų ir kelių eismo transporto vairuotojų darbo sąlygų“ (2019 m. lapkričio 20 d. protokolas Nr. 103-P-49), teikia informaciją, kaip sprendžiamos Lietuvos Respublikos Seimo 2019 m. gegužės 7 d. rezoliucijoje „Dėl tolimųjų reisų vairuotojų socialinės padėties gerinimo“ įvardintos problemos:

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. spalio 16 d. nutarimu Nr. 1038 priimtos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimo Nr. 99 „Dėl Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“ pataisos, kuriomis koeficientas, taikomas apskaičiuojant darbo užmokesčio ribą, nuo kurios darbuotojui gali būti mokama neapmokestinamųjų dienpinigių suma, nuo 2020 m. sausio 1 d. buvo padidintas nuo 1,3 iki 1,65. Paminėtina, jog nors didesniu koeficiento nustatymu buvo siekiama ne papildomų biudžeto pajamų, bet prisidėti prie to, kad už darbą darbuotojams būtų atlyginama rinkos sąlygas atitinkančiu darbo užmokesčiu, o ne gyventojų pajamų mokesčiu neapmokestinamomis komandiruočių kompensacijomis, nuo kurių neskaičiuojamos ir valstybinio socialinio draudimo įmokos, kas neužtikrina tinkamo pagal darbuotojų gautas pajamas socialinio aprūpinimo, tačiau atkreiptinas dėmesys, jog nuo šių metų taikomas didesnis koeficientas (1,65) yra įvertintas Valstybinio socialinio draudimo fondo 2020 metų biudžeto pajamose ir planuojama, jog

Valstybinio socialinio draudimo fondo 2020 metų biudžeto pajamos didės apie 21 mln. Eur. Paminėtina, jog šiuo pakeitimu užtikrinamas vairuotojų draudžiamųjų pajamų padidėjimas, o tai reiškia vairuotojams didesnes socialines garantijas, pavyzdžiui, ligos, nedarbo, tėvystės, motinystės, nelaimingų atsitikimų darbe, senatvės pensijos laikotarpiams.

- Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2019 m. spalio 30 d. nutarimu Nr. 1083 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimo Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“ pakeitimo“ patvirtino Darbo laiko ir poilsio laiko ypatumų ekonominės veiklos srityse aprašo pakeitimą, kuriame, be kito ko, numatyta, kad nuo 2020 m. sausio 1 d. kelių transporto vairuotojų darbo ir poilsio režimo duomenys, kuriuos kelių transporto įmonės perkelia iš transporto priemonių ar vairuotojų kortelių, turi būti teikiami Lietuvos transporto saugos administracijai jos nustatyta tvarka. Toks pakeitimas užtikrins tinkamą darbo laiko apskaitą ir apmokėjimą kelių transporte (tai turės teigiamą įtaką mokant valstybinio socialinio draudimo įmokas, mokesčius valstybės biudžetui), kelių transporto įmonėms nereikės duomenų kaupti pas save – tam tikrą nustatytą laiką jie bus Lietuvos transporto saugos administracijos sistemoje, iš kurios galės bet kada pasiimti, vairuotojų darbo ir poilsio darbo laiko duomenys nepasimes (kaip neretai būna), taip pat leis institucijoms, vykdančioms priežiūros funkcijas ar tam tikrus prevencinius veiksmus, rinkti pirminę informaciją, nesikreipiant į įmones su tam tikrais paklausimais ir prašymais pateikti informaciją, nes duomenys bus vienoje vietoje.

- VDI 2019 m. atliko 252 patikrinimus transporto ir sandėliavimo paslaugų ekonominės veiklos sektoriaus įmonėse. Jų metu nustatyti 41 nelegaliai dirbęs asmenys (iš jų 7 užsienio šalių piliečiai) ir 1242 asmenys, dirbę nedeklaruotą darbą. Patikrinimų metu pažeidėjams buvo surašyta 110 administracinių nusižengimų protokolų (toliau – AN protokolai), iš jų 18 pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 95 str. (Nelegalus darbas), 32 AN protokolai pagal ANK 96 str. (Darbo įstatymų, darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų pažeidimas), 14 AN protokolų pagal ANK 99 str. (Darbo užmokesčio apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos pažeidimas), 41 ANK protokolai pagal ANK 100 str. (Darbo laiko apskaitos pažeidimas) ir 5 AN protokolai pagal ANK 505 str. (Kliudymas įstatymų įgaliojams pareigūnams įgyvendinti jiems suteiktas teises ar atlikti pavestas pareigas, jų teisėtų reikalavimų ar nurodymų ir kolegialių institucijų ar valstybės pareigūnų sprendimų nevykdymas). Taip pat surašyti 25 pažeidimų protokolai pagal Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymą (toliau – UI), iš jų 7 protokolai pagal UI 56 str. (Nelegalus darbas), 2 protokolai pagal UI 57 str. (Užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimai), 16 protokolų pagal UI 58 str. (Nedeklaruotas darbas).

- VDI 2019 m. rugsėjo-lapkričio mėn. vykdė krovinius gabenančių transporto įmonių (toliau – transporto įmonės) tikslinius planinius patikrinimus dėmesį skirdama nedeklaruoto darbo, darbuotojų darbo ir poilsio režimo organizavimo, nedraudiminių laikotarpių, darbo apmokėjimo, komandiravimo ir užsieniečių įdarbinimo tvarkos klausimams (už laikotarpį nuo 2019 m. sausio 1

d.). Atsižvelgiant į atliktą duomenų apie kelių transporto sektoriaus įmonių veiklą analizę, buvo atrinktos rizikingiausios 22 transporto įmonės. Patikrinimų metu pažeidėjams buvo surašyta 14 AN protokolų, iš jų 4 pagal ANK 96 str. 3 d. (Darbo įstatymų, darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų pažeidimas), 4 AN protokolai pagal ANK 99 str. 1 d. (Lietuvos Respublikos darbo kodekse, kolektyvinėje arba darbo sutartyje nustatytos darbo užmokesčio apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos pažeidimas), 8 AN protokolai pagal ANK 100 str. 1 d. (Darbuotojų, išskyrus dirbančius nekintančių darbo dienos (pamainos) trukmės ir darbo dienų per savaitę skaičiaus darbo laiko režimu, darbo laiko nežymėjimas darbo laiko apskaitos žiniaraštyje, taip pat į darbo laiko apskaitą privalomai įtrauktino darbuotojų darbo laiko (viršvalandžių, darbo laiko švenčių dieną, poilsio dieną (jeigu jis nenustatytas pagal grafiką), naktį, dėl papildomo darbo) nežymėjimas darbo laiko apskaitos žiniaraštyje arba žinomai neteisingų duomenų apie įmonėse, įstaigose, organizacijose dirbančių asmenų į darbo laiko apskaitą privalomai įtrauktiną darbo laiką įrašymas į darbo laiko apskaitos žiniaraštį), taip pat 3 pažeidimų protokolai pagal UĮ 58 str. 1 d. (Nedeklaruotas darbas). Skirtų baudų suma 1 830 Eur (kartu su administraciniais nurodymais). Taip pat atliekant tikslinius planinius patikrinimus transporto įmonėse, VDI inspektoriai darbdaviams surašė 5 Reikalavimus pašalinti pažeidimus R1, kuriuose nurodė 17 pažeidimų, iš kurių 13 darbo teisės pažeidimai. Nelegalaus darbo kontrolės rezultatyvumas, vykdant transporto įmonių patikrinimus 2019 m. rugsėjo- lapkričio mėn. siekė 50,0 proc., kai tuo tarpu per 2019 m. sausio- lapkričio mėn. (be 22 tikslinių transporto įmonių patikrinimų) rodiklio reikšmė buvo 32,3 proc. t. y. 17,7 procentiniais punktais žemesnis, negu vykdant tikslinius transporto įmonių patikrinimus. Atlikti patikrinimai rodo, kad kelių transporto sektorius išlieka vienas iš rizikingiausių sektorių nedeklaruoto darbo atžvilgiu, todėl VDI 2020 m. kartu su kitomis kontroliuojančiomis institucijomis ir toliau aktyviai vykdys tikslinius tikrinimus šiame sektoriuje taip pat dėmesį skirdama ir prevencinei – švietėjiškai veiklai.

- 2019 m. darbo ginčų komisijos išnagrinėjo 954 prašymus dėl transporto sektoriaus įmonių. Prašymuose daugiausia kelta reikalavimų dėl darbo užmokesčio. Nagrinėjant darbo ginčus transporto sektoriuje, darbo ginčų komisijos 2019 m. priteisė iš šalių 838 006,51 Eur (beveik dvigubai daugiau, nei 2018 m.). *Darbuotojų naudai priteista 788 083,93 Eur* (kas yra 2,5 karto daugiau, nei 2018 m.), darbdavių naudai – 49 922,58 Eur (keturis kartus mažiau, nei 2018 m.).

- Siekiant šešėlio mažinimo, taip pat darbuotojų teisių gynimo palengvinimo darbo ginčų komisijose, kuriose reikalavimai dėl neišmokėto darbo užmokesčio sudaro didžiąją daugumą, Ministerija parengė Darbo kodekso 139 straipsnio 3 dalies pakeitimą, kuriuo siūloma palikti galimybę gauti grynaisiais pinigais tik tam tikrą darbo užmokesčio dalį. Šį dydį viršijanti darbo užmokesčio dalis, taip pat kitos su darbo santykiais susijusios išmokos (pvz., dienpinigiai, komandiruotės išlaidos ir pan.) turėtų būti mokamos tik pavedimu į darbuotojo sąskaitą. Šis Ministerijos siūlymas buvo pateiktas socialiniams partneriams susipažinti ir įtrauktas į 2019 m.

rugsėjo 24 d. Lietuvos Respublikos Trišalės tarybos posėdžio darbotvarkę. Socialinių partnerių nuomonėms išsiskyrus, buvo nutarta atidėti šį klausimą ir jį toliau svarstyti su kitais Darbo kodekso pakeitimais, dėl kurių socialiniai partneriai dar nepasiekė sutarimo.

- 2020 m. vasario 6 d. SADM iniciatyva buvo organizuojamas darbo grupės prie Lietuvos Respublikos trišalės tarybos krovinių pervežimo kelių transportu tarptautiniais maršrutais darbuotojų problemoms spręsti posėdis, kurio metu VDI atstovai pristatė 2019 m. vykdytos transporto įmonių priežiūros rezultatus ir kilusius darbo ginčus šiame sektoriuje bei siūlymus teisinio reguliavimo tobulinimui. Vyko intensyvios darbo grupės diskusijos, skirtos darbuotojų darbo sąlygų transporto įmonėse gerinimui. Posėdžio metu buvo teikti siūlymai didinti ANK numatytų baudų dydžius, riboti atsiskaitymus grynaisiais pinigais su darbuotojais, riboti nemokamų atostogų suteikimą vairuotojams, numatyti konkrečius dienpinigių dydžius darbo sutartyse, kai naudojamosi Dienpinigių mokėjimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 526 „Dėl dienpinigių ir kitų tarnybinių komandiruočių išlaidų apmokėjimo“, 2 punkte numatyta galimybe mažinti dienpinigių normą. Šios darbo grupės posėdžio metu nutarta pritarti siūlymui du kartus didinti ANK numatytų baudų už darbo įstatymų pažeidimus dydžius, riboti atsiskaitymą grynaisiais pinigais su darbuotojais (su sąlyga, jeigu būtų taikomos lengvatinės sąlygos darbuotojams išsigryninti pinigus bei gauti banko korteles, ypač trečiųjų šalių piliečiams). Dėl nemokamų atostogų suteikimo ribojimo bei dienpinigių klausimų sutarimas nepasiektas, tačiau pritarta idėjai gerinti situaciją šiais klausimais toliau tęsiant. Siūlymai, kuriems pritarė darbo grupė, bus pristatyti artimiausiame Trišalės tarybos posėdyje.

Pagarbiai
Viceministrė

Eglė Radišauskienė

Airinė Dobužinskienė, tel. 8 706 64 229, el. p. Airine.Dobuzinskiene@socmin.lt

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 188603515, A. Vivulskio g. 11, 03610 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PAVEDIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2020-02-12 Nr. (11.2 E-53)SD-766
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Eglė Radišauskienė, Viceministras, Vadovybė
Sertifikatas išduotas	EGLĖ,RADIŠAUSKIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2020-02-12 12:51:03 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2020-02-12 12:51:22 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2019-11-15 14:00:05 – 2024-11-13 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, į.k. 188603515 LT", sertifikatas galioja nuo 2019-09-25 15:15:31 iki 2022-09-24 15:15:31
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema Avilys, versija 3.5.15
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2020-02-12 12:56:37)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2020-02-12 12:56:37 Dokumentų valdymo sistema Avilys